

trują z reguły swoją uwagę na dziejach myśli politycznej, pozostawiając na ubo-
czu badania nad rozwojem myśli prawnej.

Z tym większym zainteresowaniem należy odnotować dobrą syntezę Hendrika
van Eikema Hommes'a, profesora jurysprudencji i filozofii prawa Free Univer-
sity w Amsterdamie.

W obszernej pracy udało się Autorowi przedstawić wszystkie podstawowe
kierunki w dziejach doktryn prawnych, poczynwszy od myśli starożytnej Grecji
okresu przedsokratejskiego do współczesnych kierunków w nauce prawa. Naj-
cenniejszy wydaje się w pracy fakt, iż Autor nie ograniczył się jedynie do re-
konstrukcji poglądów najwybitniejszych przedstawicieli poszczególnych kierunków
i szkół. Oprócz prezentacji prof. H. J. van Eikema Hommes wprowadza czytel-
nika w zawile problemy teoretyczne, w specyfikę siatki pojęciowej, jednocześnie
często przeprowadzając krytykę poszczególnych rozwiązań problemów teoretycz-
nych.

Struktura pracy składa się z krótkiego wstępu i piętnastu rozdziałów. W czter-
nastu rozdziałach Autor przedstawia kierunki filozofii prawa, a w ostatnim pięt-
nastym na trzydziestu stronach prezentuje swoją koncepcję jurysprudencji.

Założenia teoretyczne i metodologiczne przedstawianej pracy oparte są na
radikalnej, transcendentalnej krytyce (*radical transcendental critique*), której
główne idee wyłożył Autor w rozdziale XV.

Nie podzielaając przyjętych w pracy założeń teoretycznych, podkreślić należy
wartości informacyjne i metodyczne prezentowanej syntezy.

A.CZ.

Antonio Marongiu, *Storia del diritto italiano. Ordinamenti e istituti di
governo*. Nuova edizione, ed. Cisalpino-Goliardica, Milano 1978, ss. XII, 595.

Jest to drugie, rozszerzone wydanie podręcznika, próby syntezy dziejów ustro-
jów politycznych na ziemiach Italii od wieku IX do upadku reżymu faszystow-
skiego (pierwsza edycja z 1956 r. kończyła się na XIX w.). Swoje wywody podzie-
lił Autor na cztery chronologiczno-problemowe części, a to: średniowiecze z jego
władztwami terytorialnymi i partykularyzmami miejskimi; absolutyzm ujmowany
w dwu etapach — renesansowym i oświeceniowym; okres dążeń i pierwszych do-
świadczeń konstytucyjnych (czasy rewolucji francuskiej, Napoleona i Restauracji);
prawa publicznego Włoch, tj. królestwa Sardynii i Italii lat 1861 - 1915 i 1918 - 1943.
W trzech pierwszych częściach dominuje ujęcie komparatystyczne (Autor należy
do promotorów tej metody na gruncie historii ustroju, por. Czas. Prawno-Hist.,
XXXI, 1981, z. 1, s. 242), wynik braku jednności politycznej ziem włoskich. Do
poszczególnych rozdziałów i paragrafów, na które dzieli się każda z części dołą-
czono obszerne zestawienia bibliograficzne. Tom zamyka indeks osób (w tym auto-
rów prac), nazw geograficznych i podstawowych instytucji.

S.R.

Noty opracowali: Adam Czarnota (A. Cz.), Marek Kuryłowicz (M. K.), Lesław
Pauli (L. P.), Stanisław Russocki (S. R.), Stanisław Salmonowicz (St. S.).